

Advies

Loopbaancheques

Brussel, 28 oktober 2019

Adviesvraag: Advies op eigen initiatief
Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 20 (SAR-functie)
Goedkeuring raad: 28 oktober 2019

Contactpersoon: Sandra Hellings - shellings@serv.be

Mevrouw Hilde CREVITS

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en
Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw

Consciencegebouw

Koning Albert II laan 15

1210 Sint-Joost-ten-Node

contactpersoon

Sandra Hellings
shellings@serv.be

ons kenmerk

SERV_BR_20191028_Loopbaancheques_besparing

Brussel

28 oktober 2019

Loopbaancheques

Mevrouw de viceminister-president

Uit de meerjarenbegroting en de begroting 2020 blijkt dat de Vlaamse Regering heeft beslist om de toegang tot de loopbaancheques te verstrengen, om zo een besparing te realiseren. Overleg met uw kabinet verduidelijkte dat in 2020 een besparing van 6 miljoen nodig is.

Door transformaties als de digitale revolutie of de omslag naar een circulaire en koolstofarme economie zullen de transitie op de arbeidsmarkt de komende decennia toenemen: in en tussen ondernemingen, sectoren, regio's Jobzekerheid evolueert naar loopbaanzekerheid. In het regeerakkoord stelt de Vlaamse regering: *"... Tegelijkertijd willen we alle Vlamingen voldoende ondersteuning bieden om de loopbaan in eigen handen te nemen, en zelf te werken aan loopbaanzekerheid. Zo kunnen ze zelf anticiperen op evoluties in de arbeidsmarkt, om langer met volle goesting aan de slag te kunnen blijven. We bieden hen een waaier aan instrumenten om hun loopbaan (bij) te sturen."* Loopbaanbegeleiding, met competentieversterking en loopbaansturing tot doel, is zo'n instrument om zelf de loopbaan (bij) te sturen. Volgens de SERV spoort dit engagement uit het regeerakkoord dan ook niet met de keuze om te besparen op het instrument loopbaanbegeleiding.

Maar, uitgaande van deze beleidsbeslissing genomen door de Vlaamse regering en de door de Vlaamse regering geschetste contouren, onderzocht de SERV de mogelijke besparingspistes. De SERV geeft in dit advies het voorstel mee dat voor de sociale partners in consensus de voorkeur krijgt om *op korte termijn* de beoogde besparing te realiseren. Er werd getracht om zo weinig mogelijk aan de inhoud en de doelstelling van het instrument te raken, gezien de positieve feedback over de huidige formule vanuit het werkveld zelf. Ook het principe van eenvoud werd zo veel mogelijk bewaakt. Tevens zou de voorgestelde wijziging moeten bijdragen tot een meer evenredige opname van de cheques tussen kort-, midden- en hogeschoolden.

Daarnaast formuleert de SERV suggesties die *op lange termijn* moeten bijdragen tot een optimalisatie van (loopbaan)begeleiding en inzet van de voorziene middelen.

Voorstel van besparing

De SERV bepleit volgend besparingsscenario:

- optrekken van de vereiste anciënniteit naar zeven jaar, in combinatie met
- beperken van de duurtijd van de tweede cheque tot drie uur, in combinatie met
- optrekken van het persoonlijk aandeel voor hogeschoolden naar € 60 per cheque.

Dit zou volgens berekeningen van de VDAB een besparing van € 6 834 946 opleveren.

De sociale partners kozen uitdrukkelijk voor een scenario dat een ruimere besparing realiseert dan door de Vlaamse regering werd beoogd. Dit creëert immers ruimte voor optimalisering. Zij vragen dan ook om deze extra besparing, in combinatie met ESF-middelen, te gebruiken voor de investeringen in de optimalisering die in dit advies worden voorgesteld.

■ Optrekken van de minimale vereiste werkervaring

De SERV stelt voor om de anciënniteitsvoorwaarde aan te passen en de minimale vereiste werkervaring van één jaar op te trekken naar zeven jaar –waarbij de voorwaarde van minimaal negen maanden tewerkstelling gedurende de laatste 24 maanden wordt behouden-.

Een zekere werkervaring is volgens de SERV wenselijk om diepgaande loopbaanbegeleiding te realiseren. Bovendien is dit een rechtvaardige optie: iedereen moet even lang werken om het recht op de loopbaancheque te openen, ongeacht het opleidingsniveau. Dit wordt niet gerealiseerd indien in plaats van anciënniteit als criterium een minimumleeftijd zou worden gebruikt. Immers, indien de minimumleeftijd zou worden opgetrokken (bv. tot 30 jaar) moeten kort- en middengeschoolden langer wachten op een loopbaancheque dan hogeschoolden.

Volgens VDAB-berekeningen levert deze piste een besparing op van € 4 806 342.

■ Tweede cheque qua duurtijd beperken

De SERV stelt voor om de tweede cheque te beperken tot drie uur.

Uit het HIVA-onderzoek *De duur van loopbaanbegeleiding: bepalende factoren en beoordeling* (HIVA, 2015) blijkt dat de begeleiding op verschillende vlakken positiever wordt beoordeeld, naarmate de begeleiding langer is. Er worden meer inzichten verworven en het POP wordt verrijkt. HIVA concludeert dat de begeleidingen die men voor één cheque krijgt mogelijk niet optimaal zijn. De resultaten uit de VDAB-evaluatiestudie sluiten hier bij aan. De tevredenheid over loopbaanbegeleiding ligt gemiddeld hoog (86.7%), maar is na de tweede cheque opvallend hoger dan na de eerste cheque (90.1% en 85.6%) (VDAB, 2017).

Rekening houdend met deze resultaten, vindt de SERV het belangrijk dat de optie van een meer uitgebreid traject via een tweede cheque voor iedereen mogelijk blijft. We gaan er van uit dat een bijkomende cheque van drie uur moet volstaan voor het waarborgen van een goede, diepgaande begeleiding ook bij complexere loopbaanvragen.

VDAB berekende dat deze beperking een extra besparing van € 1 602 524 zou opleveren.

■ Optrekken van het persoonlijke aandeel van de cheques bij hogeschoolden

De SERV stelt voor om het persoonlijk aandeel bij hogeschoolden van € 40 naar € 60 te verhogen.

In 2018 was 70% van de gebruikers van de eerste cheque en 74% van de gebruikers van de tweede cheque hooggeschoold (parlementaire vraag 239 van 28/01/2019 van R.Bothuyne). Het aandeel kort- en middengeschoolden is m.a.w. nu al bijzonder laag. Bovendien valt te verwachten, dat zeker zij gevolgen zullen ondervinden van de digitale transformatie. Er moet dus over worden gewaakt dat een prijsverhoging niet net deze groepen raakt. Deze ingreep is ook een eerste vorm van differentiatie die alvast (beperkt) moet bijdragen tot een meer evenredige opname van de cheque. Om tot een substantieel hoger bereik van kort- en middengeschoolden te komen, is echter vooral flankerend beleid nodig (zie verder).

VDAB berekende dat deze beperking een extra besparing van € 426 080 zou opleveren.

Opmerking: Eigenlijk zou de SERV ervoor willen opteren om het persoonlijk aandeel te differentiëren naar inkomen, maar dit is veel moeilijker te operationaliseren. Scholingsgraad fungeert hier dus als proxy voor inkomen.

■ Aanvullende input

De sociale partners vragen in consensus om de pakketprijs niet te verlagen. De huidige marges zijn voor (bepaal)de loopbaanbegeleidingscentra al (te) beperkt (o.a. omwille van de toename van de loonkosten). De sociale partners vrezen dat minder inkomsten voor de centra een negatieve impact zal hebben op de kwaliteit van de dienstverlening en/of de arbeidsvoorwaarden van het personeel.

De sociale partners vragen ook in consensus om het systeem van twee cheques te behouden.

Verdere optimalisering van (loopbaan)begeleiding

■ Aangepaste begeleiding voor kort- en middengeschoolden

Het aandeel gebruikers bij kort- en middengeschoolden is bijzonder laag en dit nog meer uitgesproken bij de tweede cheque. Flankerend beleid is nodig om deze groepen te bereiken én om loopbaandenken bij hen te stimuleren. Loopbaanbegeleiding is immers sterk gericht op reflectie en langetermijnstrategieën. Maar daarnaast hebben sommige werkenden ook nood aan ondersteuning bij concrete noden op korte termijn. Dit vraagt om een ander, meer aangepast instrument. Hierbij kan worden gedacht aan een (verder uit te werken) laagdrempelig voortraject of/ en andere methodieken. Informatie geven over loopbaanbegeleiding kan onderdeel uitmaken van dit voortraject. Ook moet worden bekeken welke rol werkgevers en vakbonden kunnen opnemen. Om dit te kunnen realiseren, kozen de sociale partners voor een scenario dat een ruimere besparing bewerkstelligt dan door de Vlaamse regering werd beoogd. De SERV vraagt om daarnaast ook de piste van ESF-financiering voor het ontwerpen van zulk laagdrempelig voortraject en/of andere methodieken verder te bekijken. De sociale partners willen hierover op korte termijn overleg.

■ Begeleiding voor niet-beroepsactieven

Om de 80%-werkzaamheidsdoelstelling te bereiken, is er nood aan een bredere activering waarbij ook groepen worden aangesproken die nu niet of beperkt aan het werk zijn en ook geen werk zoeken. Deze groepen ondersteunen in hun opstap of terugkeer naar werk, vraagt om gepaste begeleiding. De SERV vraagt de piste te bekijken om voor deze groepen geëigende instrumenten te ontwerpen via ESF-financiering. Begeleiding voorafgaand aan arbeidsmarktkeuzes en/of -bemiddeling is nuttig en nodig voor potentieel werkenden, terwijl

loopbaanbegeleiding “as such” best primordiaal een begeleidingsinstrument voor werkenden blijft.

■ **Indexering van de cheque**

De waarde van de loopbaanvoucher is momenteel € 625.5. Gezien de marges van de centra kleiner worden, o.a. door de stijging van de loonkost ingevolge stijgende anciënniteit van de loopbaanbegeleiders, vragen de sociale partners om de mogelijkheid van de indexering van de cheque te bekijken. Om dit te kunnen realiseren, kozen de sociale partners voor een scenario dat een ruimere besparing bewerkstelligt dan door de Vlaamse regering werd beoogd.

■ **Monitoring van de loopbaanvraag**

Sinds 15 maanden meet VDAB de aard van de loopbaanvraag. Dit dwingt de deelnemer om op voorhand na te denken over de reden van de loopbaanbegeleiding. Dit is tevens nuttige informatie voor het loopbaancentrum aan de start van de loopbaanbegeleiding. De SERV vindt het positief dat VDAB hier op inzet. Deze informatie komt immers de kwaliteit en efficiëntie van de loopbaanbegeleiding ten goede (bv. qua duurtijd).

We hopen dat u dit advies ter harte zal nemen en zijn graag bereid tot nadere toelichting indien u dit wenst.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Caroline Copers
voorzitter